

Otoky terčů zrakového nervu – společné téma oftalmologů a neurologů

MUDr. Jan Rambousek¹, MUDr. Jana Lízrová Preiningerová, Ph.D.², MUDr. Marie Česká Burdová, Ph.D.¹, MUDr. Martin Hložánek, Ph.D., FEBO¹

¹Oční klinika dětí a dospělých 2. LF UK a FN Motol, Praha

²Centrum pro demyelinizační onemocnění, Neurologická klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Otok terče zrakového nervu je potenciálně život a zrak ohrožující příznak a jeho diagnostický postup často vyžaduje spolupráci neurologa a oftalmologa. Ke správné a efektivní diferenciální diagnóze tohoto nálezu je nutné mít dobrou znalost jednotlivých onemocnění zrakového nervu včetně nálezů, které otok terče jen napodobují, avšak nevyžadují okamžité vyšetření. V článku shrnujeme základní skupiny příčin dle mechanismu postižení (změny zánětlivé, cévní, útlak a systémová onemocnění) a konkrétní onemocnění vedoucí k otoku terče zrakového nervu.

Klíčová slova: otok terče, edémy papil, městnavá papila, optická neuritida.

Optic disc edema – a shared topic of ophthalmologists and neurologists

Optic disc swelling is a potentially life- and sight-threatening symptom and its diagnostic procedure often requires the cooperation of a neurologist and an ophthalmologist. A good knowledge of individual optic nerve diseases, including findings that mimic optic disc swelling but do not require immediate investigation, is essential for a correct and effective differential diagnosis of this finding. In this article, we summarize the basic causes according to the mechanism of involvement (inflammatory changes, vascular changes, increased pressure and systemic disorders) and the specific diagnoses leading to optic disc swelling.

Key words: optic disc swelling, optic disc edema, papilledema, optic neuritis.

Úvod

Otok terče je příznak, se kterým se neurologové a oftalmologové v praxi běžně setkávají a může být projevem zrak i život potenciálně ohrožujícího onemocnění. Dochází k němu zablokováním axoplazmatického transportu ve zrakovém nervu. Dobrá znalost všech onemocnění, které otok terče mohou způsobit, je nezbytná k efektivní diferenciální diagnóze tohoto příznaku.

Příčiny otoku terče zrakového nervu

V tabulce 1 jsou přehledně uvedeny základní jednotlivé skupiny příčin a konkrétní

onemocnění vedoucí k otoku terče zrakového nervu (Heissigerová, 2018 – upraveno; Hata et Miyamoto, 2017). V dalším textu je shrnut postup při diagnostice otoku terče zrakového nervu a klíčové body pro odlišení jednotlivých nejčastějších příčin.

Anamnéza

Pečlivým odebráním celkové a oční anamnézy, která často vede k vyslovení podezření na konkrétní diagnózu, je důležité stanovit, zda se jedná o binokulární, či monokulární postižení. **Binokulární otok terčů patří mezi urgentní stavy.** Dále je nutné zhodnotit, jak rychle obtíže vznikly.

Rychlý nástup je typický spíše pro cévní, zánětlivé a traumatické příčiny. **Postupný rozvoj obtíží** je častý u kompresivních lézí, vrozených anomálií a toxonutritivních příčin (Bagheri, 2020).

Příznaky

Zrakové obtíže: Můžeme se setkat s širokým spektrem symptomů. Někteří pacienti mají průběh dlouho asymptomatický. U **městnavé papily** může být centrální zraková ostrost často ušetřena, pacienti též mohou udávat jiskření v zorném poli, vteřinové výpadky vidění nebo epizody rozmlženeho vidění (obnubilace) (Otradovec, 2003).

MUDr. Jan Rambousek
Oční klinika dětí a dospělých 2. LF UK a FN Motol, Praha
jan.rambousek@fnmotol.cz

Cit. zkr: *Neurol. praxi.* 2023;24(2):88-93
Článek přijat redakcí: 2. 10. 2022
Článek přijat k publikaci: 17. 11. 2022